

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

**Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.**

Casus XX. Argumentum. Patronus an possit præsentare Ecclesiam
Parochialem Clericum simpliciter tonsuratum, & qui non sit nec in sacris,
nec in minoribus ordinibus constitutus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

num Juris, qui incipit currere à die notitiæ, & scientiæ; Sed infans caret maturitate Judicii, & animi discretionem, & parum, vel nihil à furioso differt *Leg. Pupillus ff. de acq. hered.* Ergo infans non potest præsentare etiam cum Tutore, sed iste tutorio nomine debet præsentare; Quod etiam apparet ex paritate; Nam Præsentatio similis est aditioni hæreditatis, quia sicut aditione quis obligatur *S. Neque instit. de auctorit. Tutorum*, ita præsentatione obligatur persona, & anima, juxta *Berous hic num. 55. in fine.* Sed infans non potest adire hæreditatem etiam cum Tutore, sed solus Tutor nomine tutorio pro ipso adit *Leg. Si infanti, & Leg. Potuit, Cod. de Jur. deliberan.* Ergo nec poterit præsentare. Et ita tenent idem *Berous hic. Federicus de Senis conf. 102. Calderin. conf. 8. de Jurepatr.*

Quoad Pupillum respondeo secundò, quòd juxta *Archidiaconum in cap. Decernimus 16. quæst. ultim.* Pupillus potest præsentare etiam sine Tutore, aut Curatore, & ejus præsentatus præfertur præsentato à Tutore. Sed *Berous* hic contrarium dicit nempe, quòd Pupillus non potest præsentare sine auctoritate Tutoris; Quia licet Pupillus dicatur habere aliqualem intellectum, tamen non dicitur habere Iudicium, nec talem discretionem, ut ipse possit in electionibus dare vocem, & suffragium, ut in *cap. Si ex eo de elect. in 6.* & Pupillus nec velle, nec nolle habet sine interposita Tutoris auctoritate *Text. in Leg. Pupillus ff. de regul. Jur.* Sed in præsentando dari debent voces, atque suffragia; ergo Pupillus non habet tale Iudicium, ut possit præsentare sine auctoritate Tutoris. Item non potest Pupillus absque auctoritate Tutoris adire hæreditatem; ergo nec poterit præsentare.

Sententia tamen Archidiaconi scilicet, quòd Pupillus major septennio, aut hoc completo, possit præsentare absque auctoritate Tutoris, prævaluit in praxi, & ita tenet etiam *Cald. conf. 9. de Jurepatr. Rot. decis. 363. num. 2. par. 4. recent.*

Prout etiam Tutor potest præsentare ad Beneficium vacans de Jurepatronatus Pupilli, quia cum Tutor repræsentet personam Pupilli, & administret omnia

ejus Bona hæreditaria, utique ad ipsum pertinet exercitium Jurispatronatus, quod est annexum hæreditati; qua ratione, sicut ipse administrat, & percipit fructus hæreditatis, ita etiam exercere debet omnes actus, qui respiciunt Ius præsentandi, & Patronatus eidem hæreditati annexum, ut firmat *Lambertin. de Jurepatr. Leg. 2. par. 1. quæst. 2. art. 10. num. 1. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 9. num. 198. in fine, Rebuff. in tract. de Nominat. quæstion. 17. num. 55. Guttier. de tutel. par. 3. cap. 29. num. 7. Vivian. de Jurepatr. lib. 5. cap. 3. num. 14. Rota coram Ubald. dec. 727. num. 2. Barbof. in cap. Ex litteris de Jurepatr. num. 6.*

Si autem Tutor prius præsentat, & postea Pupillus, præfertur præsentatus à Tutore, si est magis idoneus, *Lambertin. de Jurepatr. lib. 2. par. 3. quæst. 6. artic. 1. num. 2. & 3.* Inter præsentatos verò à Pupillo, & Tutore, cæteris paribus est locus gratificationi juxta *Lambertin. ubi supra, quem sequitur Narbon. de et at. anno septimo quæst. 22. num. 17.*

Tutor autem, ut possit præsentare, sufficit, quòd communiter reputetur Tutor, etiam si esset minus legitimus. *Barbof. in cap. Ex litteris de Jurepatr. num. 6.*

ARGUMENTUM.

Patronus an possit præsentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum simpliciter Tonsuratum, & qui non sit nec in Sacris, nec in Minoribus Ordinibus constitutus.

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia Parochialis habet annexum Ordinem Presbiteratus, & quomodo num. 11.
- 2 Non potest quis præsentari ad Episcopatum, nisi sit in Sacris constitutus.
- 3 Regimen Animarum est ars Artium.
- 4 In præsentando ad Ecclesiam Parochialem, an requirantur saltem Ordines Minores de tempore præsentationis, & num. 8.
- 5 Patronus potest præsentare ad Ecclesiam

- siam Parochialem de Iurepatronatus Laicali Clericum non constitutum in Sacris Ordinibus.*
- 6 *Impetrari potest Ecclesia Parochialis à non constituto in Sacris.*
- 7 *Patronus potest presentare ad Parochialem de Iurepatronatus Laicali Clericum habentem simplicem tonsuram.*
- 9 *Quae sint requisita ad obtinendam Parochialem, & quibus temporibus concurrere debent, & n. 10.*
- 11 *Quot sint tempora, quibus requiri potest aliqua qualitas ad obtinendum Beneficium.*
- 12 *Textus in cap. Præterea de ætat. & qualitat. est hodie correctus.*
- 13 *Presentatus, & institutus in Ecclesia Parochiali debet infra annum se promoveri ad Sacerdotium sub pena privationis; sed limita, ut ibi.*
- 14 *Patronus an possit presentare ad Ecclesiam Parochialem de Iurepatronatus Ecclesiastico Clericum habentem simplicem Tonsuram, relicto Sacerdote?*

C A S U S XX.

TItius fundavit, ac dotavit Ecclesiam Parochialem cum reservatione Iurispatronatus passivi favore eorum de familia, & aliorum extraneorum, scilicet disponendo, quod presentetur ad illam unus de familia, vel alius extraneus. Vacante præfata Ecclesia Parochiali de Iurepatronatus Laicali per obitum ultimi Rectoris, Patronus, intra terminum à Iure statutum presentavit ad illam Clericum habentem, solum primam Tonsuram, & in ætate vigesimi quinti anni incepti, sed non completi constitutum. Queritur, an huiusmodi presentatio subsineatur?

Et primo aspectu contra Patronum videtur respondendum; Etenim Ecclesia Parochialis, & quodcumque aliud Beneficium Curatum habens curam Animarum in foro Pœnitentialem habet annexum Ordinem Presbiteratus, juxta *Text. in cap. Cum in cunctis, §. Inferiora de elect. ibique Fagnan. num. 2. & Textus in cap. Licet Canon. de elect. in 6. Garz. de Benefic.*

par. 7. cap. 1. num. 40. Ac proinde Clericus simpliciter Tonsuratus, qui non habet ordinem Presbiteratus non poterit obtinere Ecclesiam Parochialem, & sic nec etiam presentari. Immo nec possit illam obtinere, nec de Iure ad eam presentari etiam si esset in Minoribus Ordinibus constitutus; Textus enim in *cap. Præterea de ætat. & qualitat.* disponit, quod in Minoribus constitutus non possit eligi ad Ecclesiam Parochialem, nisi dispensativè, ibi: *Præterea licet ad regimen Parochialis Ecclesie non debeat aliquis, nisi Subdiaconus sit admissus, admitti, dispensativè tamen in Minoribus Ordinibus constituti consueverunt assumi:* Ergo de Iure communi eligi, & presentari non valet; à fortiori igitur ad eandem Parochialem Ecclesiam presentari non poterit Clericus simplex tonsuratus.

Quod comprobatur paritate; Aliquis ad Regimen Diœcesis, seu Episcopatus eligi, & presentari non potest, nisi sit Subdiaconus, & in Sacris constitutus *Text. in cap. A multis de ætat. & qualitat. Glos. in Can. Nullus distinct. 60. verb. Nullus, Anan. in cap. Dudum de elect. num. 2.* Ergo nec presentari poterit ad Regimen Parochiæ, nisi sit in eisdem Ordinibus Sacris constitutus; Ratio autem est, quia cum Regimen Animarum sit ars Artium ad *Text. in cap. Cum sit de ætat. & qualitat.* Clericus simplex Tonsuratus videtur minus idoneus ad explenda munera Curæ Animarum, cum sit incapax potestatis conficiendi Sacramenta, & jurisdictionis absolvendi, & ligandi in foro pœnitentialem, & potestatis celebrandi Missam, & sacrificandi diebus festis pro ovibus suis, adeoque Patronus, cujus in votis semper debet esse, presentare ad Beneficium de suo Iurepatronatus personam idoneam, & capacem adimplendi onera Beneficio annexa non poterit presentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum simpliciter Tonsuratum, & presentatio de illo facta non subsinebitur.

Sed etiam si omittatur ad validitatem presentationis ad Ecclesiam Parochialem non requiri in presentando Ordinem Sacrum, tamen negari non potest requiri in eo Ordines Minores, itaut presentandus de tempore presentationis habeat

saltem ordines minores. Ita enim expressè docet Lambertin. de Jurepat. par. 1. lib. 2. quest. 7. art. 29. num. 4. ibi: *Dummodo tamen presentandus ad minus sit in Minoribus Ordinibus constitutus, quia tunc dicitur idoneus ad Ecclesiam requirentem Sacerdotium de Jure, quando quis est in Minoribus Ordinibus constitutus*: Et clariùs art. 30. num. 25. ibi; *Dicerem tamen, quòd non posset ad illud presentari, nec per Episcopum provideri Clericus prima Tonsuræ, nisi sit Clericus saltem constitutus in quatuor Minoribus Ordinibus*: Idem tueri videtur Fagnan. in cap. Præterea de at. & qualit. num. 6. Iuxta igitur horum Doctorum auctoritates, Patronus presentando ad Ecclesiam Parochialem simplicem Clericum Tonsuratum validè non presentat.

His tamen non obstantibus pro validitate presentationis de simplici Clerico Tonsurato factæ censetur resolvendum, nimirum Patronum posse presentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum ætatis 25. annorum inchoat. non solùm non in Sacro Ordine, sed nec in Minoribus Ordinibus constitutum, sed habentem simplicem Tonsuram.

Quòd Patronus presentare possit ad Ecclesiam Parochialem Clericum non constitutum in Sacris Ordinibus habemus Textum expressum in cap. Si is de Insti. in 6. ibi: *Si is, ad quem Rectoris presentatio in aliqua Parochiali Ecclesia noscitur pertinere, quempiam non constitutum in Sacris presentet ad eam, ipsum (dummodò aliàs sit idoneus, & infra tempus à Jure statutum ad ordines, quos ipsius Ecclesia cura requirit valeat promoveri) decernimus admittendum*: Textus igitur iste in presentando ad Ecclesiam Parochialem non requirit de tempore presentationis, nec institutionis ullum ordinem Sacrum, sed solùm est contentus, quòd presentandus sit in ea ætate constitutus, ut possit intra legitimum tempus ad Sacerdotium promoveri; adeòque Patronus poterit validè presentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum in Sacris non constitutum; quem Textum sequuntur Passerin. ibi num. 1. Gemin. num. 2. & in cap. Licet Canon. de elect. num. 9. Abb. in cap. Dudum de elect. num. 12. Anan. in cap. Cum

in cunctis de elect. §. Inferiora, ibique Butr. num. 4. Dec. num. 7. Fagnan. num. 12. Lambertin. de Jurepatr. par. 1. lib. 2. quest. 7. art. 29. num. 4. Rota decis. 129. numer. 13. par. 19. & novissimè in Melphiten. Beneficii 5. Decembris 1712. §. Quemadmodum coram R. P. D. Lancetta.

Sic potest quis consequi, & impetrare per rescriptum Beneficiale à Summo Pontifice Ecclesiam curatam, licèt non sit in Sacris constitutus, & etiam si in litteris impetrationis non fiat mentio de defectu Ordinis juxta Text. in cap. Si Clericis de præbend. in 6. ibique Gloss. Ergo etiam poterit quis obtinere vigore presentationis Ecclesiam Parochialem, etiam si non habeat Ordines Sacros; quod quidem procedit optima ratione, si enim ad validitatem presentationis ad Ecclesiam curatam requireretur in promovendo ordo Sacer, semper requireretur, quòd ille, qui presentatur ad Ecclesiam Parochialem haberet aliud Beneficium, cum ad Sacros sine titulo non possit ordinari cap. Cum secundum de præbend. quod videtur inconveniens.

Ex eodem Textu Si is deducitur etiam posse Patronum presentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum non constitutum in Minoribus Ordinibus, sed habentem simplicem Tonsuram, & ætatem 25. annorum inchoatorum. Ipse enim Textus duo requirit ad validitatem presentationis ad Ecclesiam Parochialem, nempe quod presentandus sit idoneus, & quod infra tempus à Jure statutum ad Sacros Ordines promoveatur, ibi: *Dummodò aliàs sit idoneus, & infra tempus à Jure statutum ad Ordines, quos ipsius Ecclesia cura requirit, valeat promoveri*: Qui autem habet primam Tonsuram, & vigesimum quintum annum inchoatum, potest ad Sacros Ordines infra annum promoveri etiam si in Minoribus constitutus; ergo etiam si aliàs sit idoneus: poterit presentari ad Ecclesiam Parochialem, licèt non habeat Ordines Minores, sed solùm primam Tonsuram juxta Barbat. conf. 33. tom. 1. num. 22. Garz. de Benefic. part. 7. cap. 4. num. 44. Passerin. de elect. cap. 25. num. 357. propè fin. In nihilo obstante contraria sententia Lambertini loco supracitato, cum illa non servetur in praxi

praxi, ut testatur *Fagnan. in dicto cap. Præterea de etat. & qualit. num. 8. S. Præterquam quod ibi: Negari tamen non potest, quin in practica servetur oppositum; nam Parochiales conferuntur etiam Clericis prima Tonsuræ.*

9 Ratio autem est, quia quatuor requiruntur in promovendo ad Ecclesiam Parochialem, Ætas scilicet, vigesimus quintus annus inchoatus, licet non completus, Scientia, Morum honestas, & Ordo; ad *Text. in cap. Licet Canon de elect. ibique Gloss. verb. Licet Gloss. in cap. Si pro Clericis de præbend. verb. Si pro, & verb. Aliis Concil. Trident. cap. 3. sess. 7. de Reformat.* Sed hæc omnia requisita non uno, & eodem tempore, ut concurrant necesse est. Quinque enim possunt esse tempora, in quibus requiri potest aliqua qualitas in promovendo ad Beneficium; primum, nempe tempus est vacationis Beneficii, secundum nominationis, tertium presentationis, quartum institutionis, quintum post institutionem, & provisionem. Hoc posito Ætas, seu annus vigesimus quintus inceptus, licet non completus non requiritur de tempore vacationis, sed de tempore institutionis, si enim Parochialis conferatur alicui, qui non attingit vigesimum quintum annum collatio est ipso Jure nulla *cap. Licet Canon de elect. Dec. in cap. Cum in cunctis S. Inferiora num. 7. de elect. Gemin. in cap. Si is de instit. in 6. numer. 6. Antonell. de regim. Eccles. lib. 3. cap. 5. n. 40.* Limita tamen in Ecclesiis Parochialibus accessorie unitis alicui Beneficio requirenti minorem ætatem, tunc enim non requiritur de tempore institutionis in promovendo vigesimus quintus annus, sed sufficit habere eam ætatem, quam Beneficium ipsum, cui facta fuit unio accessoria Parochialis requirit *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. num. 4. & alios, quos refert Ventrigl. in prax. lib. 2. annot. 6. S. 1. num. 25.* Scientia sufficiens, & probitas morum, nempe quod sit imbutus bonis virtutibus, ac insuper sit alienus à vitiis requiritur de tempore presentationis, *Butrius in cap. Cum in cunctis, S. Inferiora num. 4. de Elect.* Sacerdotium verò, aut Ordo Sacer, aut Ordines Minores de Jure communi non requiruntur, nec de tempore vacationis, nec de tempore nomi-

nationis, nec de tempore presentationis, nec institutionis, seu provisionis, sed de tempore post institutionem, seu provisionem, scilicet infra annum computandum à tempore adeptæ pacificæ possessionis Ecclesiæ Parochialis juxta *Text. expressum in dicto cap. Licet Canon. de Elect. ibique Gloss.*

Non obstant superiùs in contrarium deducta. Verum enim est, quod Ecclesia Parochialis habeat annexum Ordinem Sacrum, seu Sacerdotium, sed hujusmodi annexio dupliciter considerari potest respectu scilicet aptitudinis, & respectu actus, si annexio Sacerdotii sit respectu aptitudinis, non requiritur, quod quis de tempore presentationis, & institutionis habeat illum ordinem, sed sufficit, quod habeat ætatem, in qua possit promoveri ad illum infra annum; Si verò annexio sit respectu actus, requiritur, quod de tempore Institutionis habeat illum Ordinem annexum, juxta theoreticam Abbatis *in cap. Cum in cunctis, S. Inferiora de Elect. num. 10. ibique Dec. num. 21. & seq. Ecclesia Parochialis de Jure communi habet annexionem Sacerdotii respectu aptitudinis, non verò respectu actus; & consequenter Clericus simpliciter Tonsuratus poterit ad illam presentari, dummodo infra annum faciat se promoveri ad Sacerdotium, juxta supradictum *Text. in cap. Si is de instit. in 6. & in cap. Licet Canon. de Elect. Fagnan. in cap. Ut Abbates de etat. & qualit. num. 38.**

12 Nec adversatur *Textus* in supradicto *cap. Præterea de etat. & qualit.* quia hodie iste est correctus, cum de Jure etiam existens in Minoribus Ordinibus est capax obtinendi Beneficia curata, & ut ad ea presentetur juxta præfatum *Text. in cap. Si is, & docent Abb. in cap. Dudum de elect. num. 12. Gemin. in cap. Si pro Clericis de præben. in 6.* Minusque officit paritas desumpta à promovendo ad Episcopatum. Ratio enim disparitatis est, quia major idoneitas requiritur in illo, quam in alio promovendo ad alia Beneficia inferiora, juxta *Abbatem ubi supra.*

Patronus itaque validè potest presentare ad Ecclesiam Parochialem Clericum, nedum in solis Minoribus Ordinibus constitutum, verum etiam habentem simplicem

cem Tonsuram, sed iste Clericus si præsentatus, & institutus in Ecclesia Parochiali debet infra annum promoveri ad Sacerdotium, itaut si ipse infra dictum tempus non promoveatur ad illud, est ipso Jure dicta Ecclesia Parochiali privatus, & Patronus poterit alium ad illam præsentare, nisi habuerit justum impedimentum, & justam Causam non se promovendi ad Sacerdotium, E. G. si incidat in Irregularitatem, ut quia oculum, vel manum amisit, vel in infirmitatem absque culpa sua, secus si ex culpa, aut si Episcopus non possit, aut nolit ordines conferre, & interim poterit satisfacere oneribus Curæ Animarum per alium. *Text. in dicto cap. Licet Canon. de Elect. ibique Gloss. verb. Privatus, Gloss. in dicto cap. Si pro Clericis de præben. verb. Promoveri, Fagnan. in cap. Cum in cunctis de elect. §. Inferiora. num. 19. Garz. de Benefic. part. 3. cap. 4. num. 2. & seqq. Antonell. de regim. Eccles. lib. 3. cap. 5. num. 41.*

¹⁴ Hæc omnia procedunt in puris terminis, quibus fundator Ecclesiæ Parochialis disposuerit, quod præsentetur ad illam unus de familia, vel extraneus, quo casu censetur voluisse se conformare cum dispositione Juris communis non requirentis in præsentando de tempore præsentationis Sacerdotium, secus si dixisset, quod præsentetur ad illam unus Sacerdos, tunc enim intrare posset quæstio, an requiratur Sacerdotium de tempore præsentationis, quam quæstionem examino infra in *Secunda Parte*. Procedunt etiam, quoad Ecclesiam Parochialem de Jurepatronatus Laicali, quæ non providetur per concursum, quid autem dicendum de Ecclesia Parochiali de Jurepatronatus Ecclesiastico, quæ providetur per concursum, & in qua concurrentes examinari, & approbari debent ab Examinatoribus Synodalibus, & eligi ab Episcopo, & postea Patronus unum ex approbatis, & electis ad dictam Ecclesiam præsentare, juxta *Concil. Trident. sess. 24. de Reformat. cap. 18.* & dicam infra in *Quinta Parte*, an Examinatores Synodales, & Episcopus inter concurrentes possint approbare, & respectivè Patronus præsentare ad hujusmodi Ecclesiam Parochialem Clericum habentem solum

Pars I.

simplicem Tonsuram, & in ætate constitutum, ut possit infra annum ad Sacerdotium se promoveri, relicto Sacerdote?

Certum est, quod cæteris paribus Episcopus non potest approbare, & eligere, nec Patronus præsentare hujusmodi Clericum habentem simplicem Tonsuram relicto Sacerdote, quia cæteris paribus Sacerdos propter prærogativam ordinis præferendus est non Sacerdoti. *Barbof. ad Concil. in dicto cap. 18. sess. 24. Passarin. de Elect. cap. 30. num. 18. Ventrigl. in prax. lib. 2. annot. 5. §. 2. num. 7.* Sed ubi cætera non sunt paria videlicet, si Clericus habens simplicem Tonsuram, & constitutus in ætate, ut infra annum possit ad Sacerdotium promoveri, sit utilior, & aptior Ministerio Curæ, magis prudens, aut de familia illius, de cujus Bonis fundata est Ecclesia, & magis conferre possit ad bonum commune, quàm Sacerdos, tunc Examinatores, & Episcopus poterunt approbare, ac respectivè Patronus præsentare præfatum Clericum relicto Sacerdote, quia in hoc Casu ille Clericus diceretur dignior. *Antonell. de regim. Eccles. lib. 3. cap. 5. §. 4. num. 33. Rota decis. 22. num. 29. coram Buratt. Passarin. de Elect. cap. 33. num. 25. Ventrigl. in prax. lib. 2. annot. 5. §. 2. num. 61. Rota decis. 105. num. 12. & seq. part. 10. recent. & in Placentina Parochialis 16. Martii 1708. §. Iste autem cum seq. coram R. P. D. Ansaldo.*

ARGUMENTUM.

In quibus Casibus valida sit institutio facta ab Ordinario absque præsentatione Patroni.

SUMMARIUM.

- 1 Sex enumerantur Casus, in quibus valet collatio, & institutio facta ab Episcopo absque præsentatione Patroni.
- 2 Vacante Beneficio Patronali ex causa permutationis an possit Episcopus etiam sine consensu Patroni illud conferre?
- 3 Episcopus conferens Jure devoluto non potest aliter conferre, quam habeat institutio, & natura Beneficii.